Pam-miss. Apol.
No. 1791
CONTINUATION COMMITTEE
North American Section
LIBRARY

MISSIONSSKRIFTER
— utgifna af —
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

14.

Rec'd JUN 1914

Missionen såsom kulturmakt.

Af

A. Kolmodin,
Missionsdirektor.

STOCKHOLM
FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXPEDITION.

Pris: 30 öre.

MISSIONSSKRIFTER

UTGIFNA AF

EVANGELISKA FOSTERLANDS-STIFTELSEN

14.

MISSIONEN SÅSOM KULTURMAKT.

AF

MISSIONDIREKTOR A. KOLMODIN.

STOCKHOLM

FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGS-EXPEDITION.

STOCKHOLM
CENTRAL-TRYCKERIET 1899.

Då Herren lärde sina lärjungar bedja: »*Tillkomme ditt rike, ske din vilje såsom i himmelen så ock på jorden*», har han i och med denna bön lofvat, att en tid skall komma, om hvilken det med sanning skall kunna sägas: Guds rike är kommet, och det icke blott i den mening, det kan sägas vara kommet i Kristi person, icke häller blott i den mening, det kan sägas vara kommet och ständigt vara stadt i ett kommande i församlingen och hennes inre och yttre utveckling, utan i den meningen, att Guds vilja sker på jorden — hela jorden så, som den sker i himmelen.

Hvad är då därmed sagdt?

Först och främst detta, att människorna på jorden skola inträda i den rätta ställningen i förhållande till Gud, att de känna, frukta, älska och ära honom såsom sin fader i Jesus Kristus. Så vittnar ock profetian, att »*Herrens namn* skall varda *äradt* från solens uppgång allt intill nedgången bland alla hedningar».

Men Guds vilja sträcker sig icke blott till deras *religiösa* förhållande. I oupplösligt samband därmed står det *sedliga,* att Guds heliga kärleksvilja genomtränger, behärskar och regerar dem, och de låta sig af densamma genomträngas, behärskas och regeras. Så ligger i Guds rikes tillkommelse äfven detta, att

Guds vilja tager sig ett uttryck såväl i den enskilda människan som i de olika samfundsbildningar, i hvilka hon utgör en lem, församlingen samt familj och stat. Profetian vittnar ock med afseende på denna tid: »*Rättfärdighet* skall öfvertäcka jorden, såsom vattnet hafvets botten.»

Men Guds vilja sträcker sig icke blott till människornas religiösa och sedliga förhållande såsom enskilda och medlemmar i samfund. Den sträcker sig äfven till utvecklandet inom dessa samfund af alla de gåfvor och krafter, som han nedlagt i dem och släktet, till *en utveckling och fulländning af allt det sant mänskliga.* Hit hör först och främst det vidsträckta *intellektuela* området och i sammanhang därmed samt med människans uppgift att göra sig jorden underdånig (1 Mos. 1, 28 f.) det *materiela.*

Kort sagdt, såsom en följd af det religiösa förhållandets återställande bland människorna på hela jorden skall Guds rike uppenbara sina omskapande och förnyande krafter på *alla* det mänskliga lifvets områden: det *sedliga*, *intellektuela* och *materiela* området. Detta trefaldiga område skall då få sin tillbörliga kultur d. ä. odling, vård och därför utveckling och fulländning. Så skall på det mest omfattande sätt det blifva uppenbart, att gudaktighet har löfte med sig ej blott för det tillkommande utan äfven för det närvarande lifvet, då, när med afseende på denna jorden, innan hennes slutliga förvandling och förklaring, den bönen: »Tillkomme ditt rike», skall varda hörd. Och den kraft, som enligt de heliga skrifternas vittnesbörd skall åstadkomma dessa genomgripande och omfattande verkningar, är *Kristi härlighets evangelium,* som ofördunkladt och utan hinder, skall kunna göra sig gällande, enär ondskans andemakt då skall vara bunden och därför icke längre förmå att förblinda människorna. Uppb. 20: 1—5.

För denna Guds rikes segertid på jorden utgör den *närvarande* tidsåldern en *förberedelse.* Kan denna segertid med rätta sägas öfvervägande hafva karaktären af en *skördetid,* så kan med samma rätt den närvarande tidsåldern öfvervägande sägas hafva karaktären af en *plöjnings-* och *såningstid,* äfven om på *alla* områden *förberedelsevis framträdande skördar profetiskt* peka hän mot hurudan den slutliga skörden skall blifva. — Under denna plöjnings- och såningstid är det detta utsäde: Kristi härlighets evangelium, som skall bäras ut i folkvärlden. Därför har ock Herren högtidligt betygat: »*Evangelium om riket skall varda förkunnadt för alla folk till ett vittnesbörd för dem*» — och »då skall änden komma». Och i öfverensstämmelse därmed har han bjudit sina lärjungar: »*I skolen vara mina vittnen i Jerusalem, Judéen och Samarien och sedan intill världens ände.*» Utförandet af denna befallning det kalla vi *mission.*

Såsom missionerande bär församlingen ut Kristi härlighets evangelium från folk till folk i den i följd af egen erfarenhet fast grundade öfvertygelsen, att däruti ligger en osviklig kraft till frälsning både därigenom att det genom förkunnelsen af *syndernas förlåtelse* i Kristi blod bryter *domsbannet* och för de fridlösa i *fridsförhållande* till Gud och därigenom att det genom förkunnelsen af *lif i den uppståndne* och *återkommande* Kristus bryter *syndabanden* och lägger *en lefvande grundval för ett nytt sedligt lif.*

Detta är missionens *första* och *egentliga* uppgift att bära ut fridens och lifvets budskap till världens ände och så *gifva de fridlösa frid, de andligen döda lif* och *de hopplösa hopp.* Då församlingen gör detta, är hon viss, att just därigenom *uppväckande, omskapande, förvandlande* och *förnyande krafter* införas på det *mänskliga lifvets alla områden,* med andra ord att *missionen lägger en fast grundval för och uppväcker åtminstone på ett förberedande sätt en sann kultur.*

Ingen torde kunna bestrida, att *den heliga skrift* betygar, att missionen, i följd af det budskap hon har att bära ut, *måste* hafva denna omfattande betydelse för den mänskliga kulturen. Men därmed skola vi dock icke kunna aftvinga missionens vedersakare ett erkännande, att så verkligen varit och är. Här måste kunna pekas på *fakta*, så handgripliga, att endast den, som icke vill se, icke vill låta sig öfvertygas, kan sluta sina ögon till och vidblifva den här och hvar af olika resande uttalade och sedan af andra så ofta kritiklöst eftersagda tanken: missionen har för kulturen ingen betydelse; har den någon, är den åtminstone mycket obetydlig; om man icke rent ut säger, såsom ock skett: den kristna missionen är skadlig. *Hvad har då historien att säga oss?*

Hvilken betydelse missionen haft för kulturen *under de flydda seklerna,* därom föreligga vittnesbörd, som af ingen torde kunna jäfvas.

Under den *apostoliska* tiden och närmast följande århundraden missionerade församlingen bland ett kulturfolk. Det var *den grekiskt-romerska folkvärlden*, som utgjorde missionens föremål. Här kunde det således icke vara fråga om att på det intellektuela och materiela området gifva väckelse till kultur. Men icke dess mindre hade missionen här *just för kulturen* en stor uppgift, den nämligen att *lägga en ny grundval* för densamma. Det var på grundvalen af den grekiskt-romerska gudsdyrkan, som den kultur, som fanns, växt fram. Denna grundval var underminerad, och allt, som byggts därpå, stod därvid i fara att upplösas. Denna byggnad bar ock alltför mycket prägel af grundvalens brister. Det kunde icke häller vara annorlunda. Hvad visste denna grekiskt-romerska värld om personlighetens rätt? — då individen gentemot staten gällde så godt som intet; staten var allt. Hvad visste hon om människovärdet? — då till och med en af hennes

ädlaste tänkare bjöd att betrakta slafven som ett boskapsting, barbaren såsom knappast en människa. Hvad visste hon om kvinnans jämbördighet med mannen? Huru hade icke äktenskap, familjelif och barnauppfostran dragits ned i smutsen! Hvad visste hon om arbetets värde? — arbete betraktades ju såsom ovärdigt en fri man. Och sedan i allmänhet om plikter mot åldriga, sjuka och lidande, om oegennyttig kärlek och barmhärtighet mot *alla*, välgörenhet o. s. v.?

På alla dessa områden inträdde den missionerande församlingen, *ingjutande nytt vin i de gamla läglarna.* Eller för att ännu en gång använda bilden af byggnaden: *ur det lif, hon bar inom sig, tog hon fram nya lefvande och lifgifvande tankar och genom deras uttalande och kungörande i ord och lif började hon draga fram stenar till en ny grundval för det bestående samfundet.* Långsamt gick det — men säkert. Den nya grundvalen lades allt fastarre. Förgäfves sökte kraftfulla kejsare, en *Markus Aurelius*, en *Decius*, en *Diokletianus* att upprifva den. De kände omedelbart att, om den fick ligga oantastad, den förr eller senare skulle gifva en ny gestalt åt den gamla samhällsbyggnaden. Men stormarna gjorde blott grundvalen fastare. Till sist erkändes den såsom den enda, på hvilken samhället kunde hvila. Det stora romarväldet splittrades visserligen sönder, det gick under. Dess tid var ute. Men utan missionen och den genom henne lagda nya grundvalen, skulle väl ens spillrorna af den gamla kulturen kunnat räddas undan folkvandringarnas stormar?

En blick på den gamla tiden måste säga oss, att missionen haft en afgörande betydelse för kulturen, såsom läggande en ny grundval för densamma.

En mera omfattande betydelse fick missionen i detta afseende under *medeltiden.* Såsom bekant, var det då *nästan uteslutande barbariska folk utan någon*

kultur, som utgjorde föremål för församlingens missionsverksamhet. Med blicken fäst på denna tid, torde väl ingen kunna förneka, att missionen visat sig vara en genomgripande kulturmakt. Trots sitt förfall var det församlingen, kyrkan, som här genom sina tjänare bröt väg, småningom förmildrade de råa sederna, gaf impuls till hvad stort skedde i byggnadskonst, musik, måleri, ja delvis äfven handtverk och handel. Huru voro t. ex. icke mångenstädes, åtminstone till en början, klostren kulturhärdar i icke blott religiöst och sedligt, utan äfven intellektuelt och materielt hänseende?

Man må nu för öfrigt säga om medeltiden hvad man vill, under denna tid lades genom missionen bland de *romanska* och framför allt de *germanska* folken grund för hela den följande utvecklingen intill denna dag. Det kan icke förnekas, »*att hela den moderna kulturen onekligen hvilar på den ur kristendomens jordmån framsprungna världsåskådningen*». Detta erkännes icke blott af sådana auktoriteter, som intaga en vänlig ställning till kristendomen, såsom t. ex. Englands mest frejdade historieskrifvare *Macaulay,* utan äfven af fanatiska materialister, såsom t. ex. *Friedrich von Hellwald.*

Nu har man visserligen börjat allt mer och mer dristigt och öppet löpa till storms just mot den ur kristendomens jordmån framsprungna världsåskådningen, och det icke blott med afseende på dess religiösa, utan äfven dess sedliga innehåll. Man har kommit så långt, att man offentligt vågar förneka en allmängiltig sedelag: det finnes intet i och för sig rätt — allt måste bedömas individuelt. Det kan sålunda vara rätt för individen att stjäla, begå äktenskapsbrott, mörda o. s. v.! Allt beror på, om det för honom är gagneligt och nyttigt! Nåväl skriften ställer i utsikt, att detta anlopp i sin tid skall lyckas. Det skall komma en tid, då man tror, att sanning är lögn och lögn är sanning, och äfven handlar enligt denna tro och öfver-

tygelse, 2 Tess. 2, 11; Uppb. 9, 20 f. Men huru skall det då gå med kulturen? Under det den nämnda åskådningen arbetar sig fram, kan hon väl ännu en tid skrida framåt i *intellektuelt* och *materielt* hänseende. Det är den gamla kraften, som ännu fortverkar. Men det *sedliga lifvet går under.* Och då må ett folk hafva en aldrig så bedårande kultur att uppvisa på det intellektuela och materiela området, *dess dödsdom är skrifven.* De flydda seklers historia har redan skrifvit den. Och den borde väl kunna ropa till vår tids nya reformatorer ett »vestigia terrent» (= fotspåren förskräcka).

Sammanfatta vi det nu i korthet antydda, så våga vi säga: de flydda sekler aflägga det ojäfaktiga vittnesbördet, att *trots de många brister, som vidlådit missionens målsmän, denna haft en grundläggande och på alla områden ingripande betydelse för kulturen, att den varit en kulturmakt. Kristendomens* både *vänner* och *fiender måste* erkänna det.

Men hvad vittnesbörd har i detta afseende *vårt århundrades missionsarbete* att aflägga?

Till minne af den bekante missionären och upptäcktsresanden *Livingstone* ha hans landsmän i Edinburgh upprest en bildstod. Han framställes där med bibeln i ena handen och med den andra stödd på en yxa. Detta är en betecknande bild för *en vårt århundrades missionär bland de kulturlösa hednafolken.* Bland dem måste missionären redan från början vara verksam icke blott såsom evangelist och lärare, utan äfven såsom byggmästare, landtbrukare, ingeniör, trädgårdsmästare, handtverkare, skriftställare, o. s. v. *Han har här samma uppgift att lösa, som förelåg församlingen under medeltiden bland dess kulturlösa hedningar.*

Bland de *hedniska kulturfolken* däremot: hinduer, kineser och japaneser, där är för vårt århundrades missionärer uppgiften i kulturhistoriskt hänseende *lik-*

artad med den apostoliska tidens, den nämligen att *lägga en ny grundval* för densamma, därigenom rädda den från undergång, befria den från utväxter och ensidigheter och giva impuls till en ny utveckling.

Hvilken betydelse har då vårt århundrades missionsarbete redan nu visat sig äga för det *sedliga* kulturområdet? Då detta står det religiösa närmast, blir vår *första* fråga i detta sammanhang naturligen denna.

Öfverallt, där missionsarbetet i någon mån hunnit öfver sitt begynnelsestadium, har det häfdat och framkallat aktning för människolif och människovärde, gjort slut på det bland naturfolken härskande ständiga krigstillståndet, lyftat kvinnan ur hennes förnedring såsom ett opersonligt ting och en handelsvara, skapat familjelif genom utrotande af månggiftets förbannelse och danat nya förhållanden mellan föräldrar och barn, husbönder och tjänare. I detta sistnämnda afseende har missionen på flera ställen fört ett segrande krig mot slafveri och slafhandel. Så t. ex. på Guldkusten. För att lösa slaffrågan i sina kolonier, måste den engelska regeringen utbetala omkring 360 millioner kronor till slafägarne och i Nordamerika måste ett blodigt inbördes krig utkämpas. På Guldkusten bland därvarande (enligt senaste uppgift omkring 15,000) kristna löses frågan af sig själf i kraft af det inflytande, som utgår från missionsarbetet. Bland ej få naturfolk t. ex. på Sandviksöarna och annorstädes på Söderhafvets öflockar, på Madagaskar m. fl. st. har missionen visat sitt inflytande genom att omdana hela samhällsförfattningen, bidragit till införande af en humanare lagstiftning och sådana stadgar, hvarigenom fördämningar upprests mot de ödeläggande lasterna: osedlighet och dryckenskap.

För att bestyrka detta missionens inflytande på det *sedliga* kulturområdet, må några yttranden anföras af opartiska vittnen. Bland den mängd, som därvid

stå oss till buds, måste vi naturligen inskränka oss till ett fåtal.

Såsom det första af dessa opartiska vittnen kunna vi icke gärna undvika att nämna *Charles Darwin.* Han säger med afseende på missionen på Söderhafsöarna följande: »(de, som tadla missionen) glömma bort eller vilja måhända ej mer tänka därpå, att människooffer, ett hedniskt prästerskaps makt, en systematiskt utbildad otukt, som ej annorstädes i världen har sin motsvarighet, barnamord i förening med blodiga krig, uti hvilka segrarne skonade hvarken kvinnor eller barn — allt detta har undanröjts och blifvit afskaffadt; och att oredlighet, omåttlighet och fräckhet genom kristendomens införande i hög grad förminskats. Det är en nedrig otacksamhet, att sådant glömmes af en resande. Skulle han råka ut för att lida skeppsbrott på någon obekant kust, så torde han ej kunna underlåta att uppsända en varm bön mot himmelen, att missionärernas läror dock måtte hafva framträngt ända dit.»

Såsom en illustration till detta Darwins yttrande berättade kapten *Macdonald* vid ett offentligt möte i Sydney följande: »Då jag färdades mellan Fidjiöarna, kom jag till en plats, där ett fartyg från Kalifornien låg som vrak. Passagerarne och besättningen på detsamma hade varit utan fruktan, tills deras fartyg oförmodadt stötte på ett ref och därmed var dömdt till undergång. Deras förskräckelse kan svårligen beskrifvas, då de på morgonen funno sig vara hjälplöst kastade midt ibland kannibaler, hvilka voro väl kända att betrakta allt, som kastades upp på deras kust, som herrelöst gods. De samlade emellertid allt sitt mod och lyckades komma i land. I närheten låg en hydda. Dit begåfvo de sig nu utan att veta, hvad som skulle blifva af dem. Då de inträdt, såg kaptenen på ett bord ett mörkt föremål, som genast tilldrog sig hans

uppmärksamhet. Det var icke en klubba eller ett spjut med hulling eller en tomahavk det var en *bibel.* 'Vi äro räddade', sade han till sina följeslagare. 'Vi äro räddade. Där denna bok finnes är ingen fara att frukta'. Hvarifrån denna bibel? Någon tid förut hade missionärer börjat sitt arbete på denna öflock. Och sådan var den förändring, som redan då åstadkommits bland dessa infödingar, att de icke endast skonade de skeppsbrutna, utan visade dem gästvänskap, tills tre veckor därefter jag anlände och tog dem med på mitt fartyg.»

Med hänsyn till dessa infödingars beryktade vildhet och kannibalism kallade *Commodore Wilkes* dessa 80 bebodda öar, som tillsammans utgöra Fidji eller Viti-öarna, i sin rapport till den amerikanska regeringen 1840 »*den mörkaste plats på jorden*».

Men huru är det nu? 1835 började missionen sitt arbete. Redan 1874 hade hon segrande utfört sitt värf på de flesta af dessa öar. Den förste engelske guvernören därstädes, Sir *Arthur Gordon*, meddelade vid sin återkomst till England 1879 följande rapport: »Af en befolkning af omkring 120,000 besöka 102,000 regelbundet kyrkorna, hvilka finnas till ett antal af 800, alla väl byggda ... I hvarje familj hålles morgon- och aftonbön. Öfver 42,000 barn åtnjuta undervisning i 1,534 kristna dagsskolor. Den hedendom, som ännu äger bestånd i bergstrakterna, omgifven som den är på alla sidor af en kristen befolkning vid kusten, är stadd i ett hastigt utdöende.» Och öfverdomaren på denna öflock, Sir *Charles S:t Julian,* säger, att då han kom dit, han alls icke väntade att få se, hvad han där fick se, och tillägger: »Om det arbete, som blifvit utfördt af detta sällskap (det wesleyanska) endast skulle haft det resultat att uppvisa, att infödingarna öfvergifvit sina slemma seder och bruk, så skulle detta hafva varit mycket tillfreds-

ställande; men missionen har upprättat ett konungarike.»

»Nu kan ni fara», skrifver *Gordon Cumming*, »från ö till ö, viss om att öfverallt röna samma hjärtliga mottagande af välvilligt sinnade män och kvinnor.»

Ett par vittnesbörd i det afseende, om hvilket här är fråga, må meddelas äfven från *Afrika* och *Amerika*.

Det förra är afgifvet af en af Kapkoloniens lagstiftande församling och dess guvernör tillsatt kommité under öfverdomaren *Barrys* ledning. Denna kommitté hade blifvit tillsatt i syfte att söka utreda, hvad från regeringens sida kunde göras för de inföddas lyftning i socialt hänseende. I kommitténs utlåtande förekommer följande: »Om vi i likhet med våra instruktioner endast skulle ha inskränkt oss till att öfverväga, hvad som genom den lagstiftande verksamheten kunde göras till infödingarnes höjande, så skulle vi dock illa uppfylla våra plikter gentemot regeringen och koloniens befolkning, om vi framställde det såsom vår åsikt, att blott på lagstiftningens väg en förbättring i infödingarnes sociala läge kunde vinnas. Lyckligtvis äro här andra välgörande krafter verksamma, hvilka småningom ombilda infödingarnes natur och karaktär, därigenom att de å ena sidan leda dem till högre insikt och högre förhoppningar och å andra sidan framkalla ett välordnadt samfundslif, inom hvilket de civiliserade folkens yrken, seder och sociala ordning allt mer och mer utveckla sig. Till de mest ingripande af de i denna riktning verksamma krafterna höra de olika kristna missionerna, hvilka med stora offer och outtröttlig hängifvenhet, trots många förluster och nedslående erfarenheter, hafva utbredt sina stationer öfver hela det af infödingarna bebodda territoriet. Inflytandet från dessa missionscentra på infödingarnes sedliga och sociala höjande kan icke skattas nog högt.»

Rätt egendomligt är det, att ungefär samtidigt med detta kommittéutlåtande af opartiska män om betydelsen af missionsarbetet i Sydafrika inför en d:r Joest i Kölnische Zeitung en ettrig smädeskrift mot missionärerna och deras verk just på denna plats. Gentemot de omvända infödingarna hade han bland annat påstått såsom resultat af hvad han sett i Sydafrika, att de rena hedningarna voro idealmänniskor!!

Med afseende på *eldsländare* i Sydamerika hade *Darwin* i sin tid uttalat såsom sin öfvertygelse, att de voro oåtkomliga för all slags civilisation. Men missionen började sitt arbete och fortsatte det under stora offer. Och Darwin kom på skam. Amiral *Sullivan,* som själf med egna ögon sett den förändring i sedligt och socialt hänseende, som missionen lyckats åstadkomma, underrättade Darwin därom. Denne svarade, att han aldrig kunnat tro, att ens alla missionärer i världen kunde ha gjort eldsländaren redlig. Men nu måste han erkänna sitt misstag, och år 1870 skref han till sekreteraren i det Sydamerikanska missionssällskapet följande: »Framgången af eldslandsmissionen är det mest underbara och uppfyller mig med förundran, då jag alltid profeterat, att allt arbete bland dem skulle vara fullkomligt bortkastadt. Det är en stor framgång. Jag har ofta sagt, att Japans framåtskridande var det största undret i världen, men jag förklarar, att framåtskridandet på Eldslandet är nästan lika underbart.»

Från de kulturlösa hednafolken öfvergå vi till *dem, som äga kultur.* Med afseende på missionens inflytande i sedligt afseende på *Indiens* millioner — för det begränsade utrymmets skull inskränka vi oss till dem — yttrade 1872 Sir *Bartle Freere,* den bekante guvernören i Bombay, följande: »Jag talar rätt fram om hvad jag har erfarit och sett och icke efter hörsägner, just såsom en romersk prefekt skulle ha in-

berättat till Trajanus eller Antoninerna. Och jag försäkrar eder, att, hvad än I måtten få höra om motsatsen, undervisningen i kristendomen bland 160 millioner civiliserade och industriidkande hinduer och muhammedaner i Indien åstadkommer förändringar i sedligt, socialt och politiskt hänseende, hvilka genom sin utsträckning och hastiga utveckling äro något vida mer utomordentligt, än I eller edra fäder hafven upplefvat i det moderna Europa.»

År 1873 utgaf *den engelska regeringen* en s. k. blåbok, i hvilken hon yttrar sig om missionen på följande sätt: »Regeringen erkänner, att hon är missionärernas människovänliga sträfvanden mycken tack skyldig, ty dessa ingjuta genom sitt klanderfria föredöme och osjälfviska arbete nytt lif i den indiska befolkningens stelnade massor och göra dem i hvarje hänseende till bättre människor och bättre medborgare i det stora kejsarrike, de tillhöra.» — Innan vi lämna Indien, må äfven ett vittnesbörd af en infödd »ortodox» hedning anföras. Han är en förnäm och tongifvande hindu i Madras' presidentskap. Af en kristen inföding uppfordrad att yttra sig omd en kristna missionen, gaf han skriftligen följande svar: »De kristna missionärerna hafva i detta land utfört ett verk, hvilket för en, som betraktar det i det stora hela, synes vara ett underverk af en välgörande ängel. De lägre folkklasserna, hvilka Indiens gamla konungar och grundläggarne af den ariska civilisationen — till deras eviga skam vare det sagdt — under århundraden undanhållit upplysning för anda eller hjärta, hafva blifvit så höjda, att de språngvis ryckt framåt och intagit sin ställning i nästan de främsta leden af det indiska samhället.»

Med de nu anförda vittnesbörden af opartiska män, till hvilka en mängd skulle kunna läggas, tro vi oss ha bestyrkt, att vårt århundrades missionsarbete redan nu visat sig äga en stor och genomgripande

betydelse för det *sedliga* kulturområdet i hednavärlden och det både bland i visst afseende civiliserade och ociviliserade hednafolk.

Hvilken betydelse har då vårt århundrades missionsarbete haft och har alltjämt för det *intellektuela* kulturområdet? Det är vår *andra* fråga.

De flesta bland de s. k. naturfolken, bland hvilka missionsarbetet för närvarande pågår, hade, innan missionärer kommo till dem, intet skriftspråk. Missionärerna ha gifvit dem det. De hade ingen litteratur. Missionärerna ha gifvit dem den. Först och främst ha de gifvit dem bibeln. Som bekant, har den heliga skrift, eller delar däraf, blifvit öfversatt under detta århundrade på omkring 350 tungomål. Och den som vet, hvilken kraftig insats t. ex. Luthers tyska bibelöfversättning gjorde icke blott med afseende på det tyska språkets utbildning utan ock med afseende på hela den tyska litteraturen, han bör icke vara i ovisshet om, hvilken betydelse en bibelöfversättning på ett hedniskt folks tungomål, äfven om den icke på långt när kan ställas i bredd med Luthers, måste hafva både i fråga om språkets riktande med nya begrepp, hittills okända eller blott dunkelt anade, och den väckelse, som därigenom gifves till utvidgad litteratur.

Ett påtagligt resultat föreligger ock redan i detta afseende. Utom en växande religiös litteratur, *torde det knappt finnas något område, som berör den allmänna bildningen, på hvilket icke missionärer och kristna infödingar varit och äro litterärt verksamma.*

Här kunde mycket vara att säga, hvad gagn dessa missionärernas arbeten gjort och göra *vetenskapen, språkforskningen, etnografien, etnologien, religionshistorien, religionsfilosofien, naturvetenskapen.* Men detta ligger utom vår närvarande uppgift. Vi erinra blott om hvilket erkännande vittnesbörd i detta afseende afgifvits af män sådana som geografen *Gerland,* antropologen *Waitz,*

språkforskaren *Max Müller* o. a. Den senare kallar missionärerna »de mest betydelsefulla banbrytarne för vetenskaplig forskning», och i berättelsen för den 2:dra internationella orientalistkongressen säger han: »Allt hvad jag kan säga är, att jag önskar, det vore 10 missionärer i stället för hvar och en vi nu hafva.» Men vi lämna detta. Vår uppgift inskränker sig här till att påvisa missionens betydelse för det *intellektuela* kulturområdet i *hednavärlden*.

Till det redan sagda om missionärernas litterära verksamhet peka vi blott på det faktum, att genom deras arbeten öfver 12,000 skolor framkallats, uti hvilka omkring 700,000 barn, lågt räknadt, erhålla undervisning, och öfvergå därefter till att anföra några opartiska vittnesbörd i fråga om missionens betydelse på ifrågavarande kulturområde.

I den *engelskt-ostindiska regeringens berättelse* för 1872 heter det bland annat: »De olika missionsskolor, hvilka uti de olika provinserna i Indien erhålla statsbidrag, äro redan omnämnda, men hela det indiska missionsväsendet har ett så stort inflytande på folkets andliga lyftning, att ett meddelande angående den undervisning, som lämnas i Indien, skulle vara ofullständigt, om det icke äfven berörde missionärernas arbete. — — Intet stånd ägnar studiet af de inhemska språken så stor uppmärksamhet som just missionärerna. De ha utgifvit hundratals arbeten, passande både för skolor och allmän spridning på femton af Indiens mest spridda språk och åtskilliga andra dialekter. De äro författare till olika ordböcker och språkläror; de hafva skrifvit betydande arbeten öfver de infödda klassikerna och deras filosofiska system; de ha i väsentlig mån väckt till lif det stora antalet inhemsk litteratur, som de senaste åren utgifvits af bildade hinduer. — — Det finnes i Indien (1872) 25 missionspressar. Under årtiondet 1852—62 utgingo därifrån 1,685,000 religiösa

skrifter, till större delen enskilda böcker och 8,634,033 traktater, skolböcker och skrifter till allmänt bruk. Under årtiondet 1862—72 utgåfvos 3,410 verk på 30 språk, och det spriddes 1,315,508 delar af skriften, 2,375,040 skolböcker och 8,750,129 kristliga böcker och traktater. Två dyrbara verk afslutades förra året, nämligen revisionen af bengalibibeln och första upplagan af hela bibeln på sanskrit.»

Inför den indiska sektionen i Society of arts i London uttalade för ej länge sedan *den indiska administratorn* Sir *William Hunter* sig bland annat på följande sätt: »De — det är med afseende på den indiska missionens förste banbrytare han säger detta — skapade en inhemsk prosaisk litteratur för Bengalen; de lade grund till den moderna metoden för folkuppfostran, de gåfvo den första impulsen till en inhemsk press — inom 10 år öfversatte de och läto trycka bibeln eller delar däraf på 31 tungomål. — De upprättade en högre skola, som ännu räknas bland de mest framstående undervisningsanstalter i Indien. Då man betraktar byggnadens ståtliga planfasad — eller bestiger dess dyrbara trappa, blir man slagen med förundran öfver tron hos tre fattiga män, som vågade bygga i så stor skala.»

Inspektören öfver den offentliga undervisningen i presidentskapet *Madras* har nyligen afgifvit den uppseendeväckande förklaringen, att antalet af dem bland de infödda kristna, som vid indiska universitetet tagit graden med 40 % stigit, under det antalet bland brahminerna sjunkit med 8 procent. »Otvifvelaktigt kommer», säger inspektören, »under loppet af en generation de kristna att intaga en öfverlägsen ställning inom alla inflytelserika fack, om deras nuvarande ledares uppfostringsgrundsatser konsekvent fullföljas.»

Med afseende på missionens betydelse för det intellektuela kulturområdet i Japan blott ett vittnes-

börd. Den mest omfattande och erkändt bästa i Amerika tryckta bok öfver detta örike är »The Mikados empire» af *William Ellioth Griffis,* under fyra år professor vid det kejserliga universitetet i Tokio. Han säger däri bland annat:

»Våra missionärer, en aktningsvärd samling af med blott få undantag bildade män och kvinnor, hafva öfversatt stora delar af bibeln (1876) — och så gifvit Japan hufvudsumman af religiös kunskap och den kraftigaste impulsen till sedlighet och kultur. Det mönstergilla japanesiskt-engelska och engelskt-japanesiska lexikonet är en frukt af 14 års arbete af en utmärkt lärare, öfversättare, läkare och människovän fil. och med. doktor J. C. Hepburn. Den första grammatik öfver det japanska språket har blifvit tryckt på engelska. Början till en populär kristlig litteratur och hymnologi, organisation af kristna kyrkor, upprättande af teologiska seminarier och flickskolor är ett verk af amerikanska kvinnor och män.»

Med afseende på Kina må det vara tillräckligt att blott påpeka det faktum, att den hedniska regeringen i detta land, där man framför andra länder på ett ensidigt sätt drifver boklig utbildning, just i detta afseende lärt att värdera missionärernas arbete. Till föreståndare för det universitet, som för några år sedan upprättades i Peking med syfte att meddela undervisning i främmande språk, litteratur och vetenskap, utsågs af dåvarande *vicekonungen Li Hung Chang* en missionär, d:r *W. A. P. Martin.* Den nämnde vicekonungen kallade äfven en missionär Charles Tenney till lärare för sina två söner, och han skref till konungen i Korea och gaf honom det rådet att befrämja införandet af protestantisk kristendom i sitt rike; ty den är en god religion och skall visa sig vara till mycken välsignelse för nationen. Guvernören på den stora ön Formosa har kallat en missionär att

leda och förestå en högre läroanstalt, som han upprättat o. s. v.

Erkännes sålunda missionsarbetets betydelse på det intellektuela kulturområdet af opartiska personer och myndigheter bland hedniska kulturfolk, säger det sig själft, att denna skall vara ännu större bland de hednafolk, som först genom mfssionärerna fått både skriftspråk och litteratur.

Hvilken betydelse har vårt århundrades missionsarbete haft och har alltfort på det *materiela* kulturområdet? Det är vår *tredje* och sista fråga i detta sammanhang.

Det är redan förut uppvisadt, att den kraft, som genom missionärerna föres ut i folkvärlden, måste framträda verksam ej blott på det religiösa, sedliga och intellektuela området, utan äfven på det materiela. De genom denna kraft väckta och utvecklade sedliga och intellektuela krafterna sättas nämligen i verksamhet för att bland annat realisera äfven denna människans uppgift att göra sig jorden underdånig, d. ä. utveckla en materiel kultur. Öfverallt, där missionsarbetet under vårt århundrade hunnit öfver sitt första begynnelsestadium, har det icke blott gifvit väckelse därtill utan äfven — det gäller naturligen i första hand, om ock icke uteslutande, naturfolken — kraftigt bidragit till utvecklandet af en materiel kultur. Det har möjliggjort handelsförbindelser med förut otillgängliga folk genom att tämja deras vildhet och göra slut på de bland dem eljes ständigt rasande krigen och göra dem mera tillmötesgående mot främlingar. Det har väckt behof af ett civiliseradt och hyfsadt lif. Det har fört en segrande strid mot den hos naturfolken så bjärt framträdande trögheten. Den inskärper den sanningen, att den som icke vill arbeta, han skall icke häller äta och sätter så yxa och såg, spade och plog i infödingarnes händer. Utom det att bland naturfolken mis-

sionären själf får bygga hus, bryta mark, anlägga trädgårdsplanteringar och så genom sitt eget exempel i detta afseende lämna en åskådningsundervisning, finnas äfven särskildt för en industriel uppgift anlagda missionsföretag såsom t. ex. de under de senaste årtiondena i Ostafrika, där i missionens tjänst ingeniören, handtverkaren och köpmannen arbeta sida vid sida med den egentlige missionären. Den evangeliska missionen har klart i sikte, att hennes *första* och *väsentliga* uppgift är *icke materiel kultur,* icke att lära folken arbeta, *utan* att lära dem *bedja, frukta och älska Gud och föra ett rättfärdigt lif,* men hon vet, att *där man lär att bedja, där lär man ock att arbeta:* åkerbruk, handtverk, industri, handel o. s. v. väckas till lif och i sammanhang därmed ett i yttre måtto lyckligare lif.

Men har nu verkligen missionsarbetet visat sig äga en sådan betydelse? Ja, trots alla förebråelser, som i detta afseende uttalats mot missionärernas arbete och deras verk från deras vedersakares sida, som icke ha blick för deras egentliga uppgift och fordra att få se sådana frukter, innan tiden därför kan vara inne, vårt århundrades missionsarbete har visat sig äga en sådan betydelse.

Hvem är det som har gjort en fredlig samfärdsel med *Söderhafsöarnas* inbyggare möjlig? Det är missionen. Hvem tämde *Nya Zeelands* kannibaler, sedan de genom sina blodsgärningar injagat en sådan skräck hos europeiska och amerikanska köpmän, att efter 1809 intet handelsfartyg vågade besöka denna ögrupp? Det var missionen. Hvem förvandlade de obarmhärtiga och mot skeppsbrutna skoningslösa *eldsländarne* och gjorde dem hjälpsamma och tillmötesgående? o. s. v. Hvem? Missionen. De engelska och italienska regeringarna ha tacksamt erkänt detta. På den minnespenning af guld, som den italienska regeringen i början af 1880-talet öfverlämnade till det sydamerikanska

missionssällskapet för att uttala sitt tack för dess missionärers arbete bland eldsländarne — i stället för att såsom de förr brukade mörda, hade de på allt sätt bistått en där strandvräkt italiensk vetenskaplig expedition — på denna minnespenning stodo de betecknande orden: »Demersis ex æquore nautis religio salutem» (= religionen har gifvit räddning åt skeppsbrutna sjömän). Vi anföra blott härtill ett yttrande af Natals förre guvernör *Sir Charles Warren.* En af hans speciela uppgifter var att pacificera delar af *Zululandet* och det *brittiska betschuanlandet.* Han skrifver: »För bevarandet af ett fredligt förhållande mellan kolonister och infödingar är en enda missionär af större värde än en hel bataljon soldater.»

Och för att i detta sammanhang äfven framkasta en fråga med afseende på ett kulturfolk: hvem har öppnat Kina för samfärdsel med Västerlandet? Västmakterna med våldets vapen säger man genom fredssluten i Nanking 1842 och Tientsin-Peking 1858—60. Det är visserligen sant. Men hvem är det, som börjat i någon mån omstämma kinesernas sinnen, som rättmätigt uppretats mot allt hvad främlingar heter genom den dem till deras fördärf påtvungna opiumhandeln? Hvem? Missionen. Den engelske konsuln i Tientsin *Forrest* betygar, att missionärernas oegennyttiga barmhärtighetsverk under den sista hungersnöden gjort mer för Kinas öppnande än ett dussin krig. Och en Times korrespondent skrifver från Tientsin 1888: »Det goda, som verkas genom missionärerna, kan icke bedömas efter antalet omvända. — De äro de sanna banbrytarne för civilisationen; det är dem vi ha att vänta något af, när det gäller att häfda främlingarnes anseende i landets inre, och det är på deras visdom och rättrådighet, kraften i deras kärleksfulla deltagande, som Kinas pånyttfödelse så godt som uteslutande beror.»

Den närvarande jäsningen i Kina och yttringar

af fiendskap äfven mot missionärerna ha sin grund öfvervägande i politiska orsaker och katolikernas ovisa tillvägagående.*

Så har missionen på många ställen i hednavärlden öppnat väg för samfärdseln och handeln. Att hon äfven direkt framkallat handel, därpå må ett par exempel anföras.

I *Metlakatla*, en missionsstation bland indianerna på Nordamerikas västkust, där en missionär Duncan lyckades samla en församling af omkring 800 kristna indianer, där har denne missionär, för att kunna skydda sina församlingsmedlemmar för det osedliga inflytandet från de hvita handelsmännen, själf satt i gång en ordnad handel. Därigenom blefvo de kristna indianerna iståndsatta icke blott att själfva anskaffa sina lifsförnödenheter, utan äfven på egen bekostnad uppföra en kyrka till ett pris af omkring 30,000 kronor, ett rymligt pastorsboställe och skolhus, omkring 100 nätta bostäder, ett stort varumagasin, en sågkvarn, smedja, tvålfabrik, handtverksstäder af olika slag. Och därjämte ha de kunnat för församlingens behof lämna en årlig afgift af omkring 8 kronor för hvarje vuxen man och 4 kronor för hvarje gosse. — Generalguvernören öfver Kanada, *Sir Dufferin,* besökte 1876 denna kristna indiankoloni, och i den vidlyftiga redogörelse han däröfver afgifvit säger han till sist: »Förrän jag slutar, kan jag icke underlåta att till hrr Duncan och hans medarbetare i hans goda verk icke blott i mitt eget namn eller å styrelsens för Kanada vägnar, utan äfven i hennes majestät drottningens och det engelska folkets namn, hvilka äro på det djupaste intresserade uti, att alla de infödda stammarna i drottningens besittningar befinna sig i ett lyckligt tillstånd — uttala vår djupa tacksamhet till honom, att han så ägnat

* Se *Kolmodin:* Kina och Västerlandet. Stockholm 1891.

sitt lifs kraft åt ett arbete, som har ett så skönt resultat att uppvisa, som vi varit i tillfälle att bevittna denna dag, och det trots oräkneliga svårigheter, faror och nedslående erfarenheter, om hvilket vi, som endast se resultatet af hans arbete, kunna göra oss endast en mycket svag föreställning.»

I *Lovedale* bland kaffrerna t. ex. har den skottska missionen framkallat en mängd industrianstalter, hvilkas insats i det materiela kulturarbetet i Kapkolonien är betydande. Regeringen har ock insett detta och visat det i handling genom årligt understöd. Ministern Mr *Charles Brownlee* — som vid sin afgång från sitt ämbete erhöll hela sin lön som pension af kapparlamentet till ett vittnesbörd om den aktning han under sitt ämbetes utöfning förvärfvat sig — uttalar sig med afseende på betydelsen af missionsarbetet på Lovedale på följande sätt: »Baron von Hübner gör mycket väsen af att af 2,058 lärjungar 15 hafva uppenbart återvändt till hedendomen. Femton! Den frågan, säger han, har blifvit framställd: »Hvar äro de unge män, som *fått sin* uppfostran i Lovedale och hvarmed sysselsätta de sig nu»? — — — »Vi finna dem utspridda öfver Natal långt bort till yttersta gränsen af Transvaalrepubliken, i Maschona, Betschuana, Basuto och Pondolandet och utöfver hela Kapkolonien såsom pastorer, evangelister, lärare, handtverkare, polismän, domare, tolkar, skrifvare och sekreterare i guvernementets tjänst, såsom köpmän och rättslärde, medan den större delen stannar i sin hemtrakt och med ärligt arbete förtjänar sitt lifsuppehälle. De flesta bland dem — d. v. s. med undantag af de femton, som återvändt till hedendomen — utöfva ett hälsosamt inflytande bland sina landsmän och återgälda så guvernementet dubbelt ja tredubbelt det understöd, som det har lämnat ur allmänna fonder till deras utbildning.»

Från Afrika vända vi åter till Söderhafvet.

På sin resa jorden rundt kom *Charles Darwin* äfven till *Nya Zeeland.* Han besökte därvid *Waimate* och missionsstationen därstädes och skrifver därom följande: »Slutligen uppnådde vi Waimate. Sedan vi passerat så många mil af ett obebodt och ouppodladt land, var det utomordentligt angenämt att oförmodadt träffa på en landtgård och väl skötta fält. De lågo där framför oss liksom framkallade genom en trollkarls staf. Mr Williams var icke hemma, men i mr Davis' hus rönte jag ett hjärtligt välkommen. Vi gjorde en promenad rundt omkring farmen; men jag kan ej ens försöka beskrifva allt, hvad jag såg. Där funnos vidsträckta trädgårdsanläggningar med alla slags frukter och växter, som England frambringar, och många hörande till ett varmare klimat. Rundt omkring landtgården lågo stall, en tröskloge med tröskmaskin, en grofsmedja och på marken plogbillar och andra åkerredskap; svin och fjäderfä gingo om hvarandra och trifdes väl tillsammans såsom på hvarje engelsk landtgård; och på ett litet afstånd låg en stor och präktig vattenkvarn».

»Allt detta är mycket öfverraskande, när man besinnar, att fem år förut växte här ingenting annat än ormbunkar. Dessutom är det de infödda, som af missionärerna mottagit undervisning i allehanda arbeten och så åstadkommit denna förändring. Missionärernas undervisning är här trollkarlens staf. Huset har blifvit byggdt, fönster insatta, fälten upplöjda o. s. v. — af nyzeeländare. När jag såg på hela denna tafla, tycktes mig det vara ett under. Åtskilliga unga män, som genom missionärerna blifvit befriade ur slafveri, hade sysselsättning på farmen; de hade ett aktningsbjudande utseende. Sent på aftonen kom jag till mr Williams' hus, där jag tillbringade natten. Jag fann där en stor samling barn — juldagen stod för dörren; alla sutto rundt omkring ett bord. Aldrig har jag

sett en nättare och mera munter grupp. Och att tänka, att detta var midt i ett land, kändt för kannibalism, mord och alla slags grufliga missgärningar! Jag tog afsked af missionärerna med tacksamhet för det vänliga mottagande jag rönt och med känslor af djup vördnad för deras ädla, välsignade (useful) och uppriktiga karaktär. Jag tror det skulle vara svårt att finna män, som äro bättre passande för den höga uppgift, som de fullfölja.»

Papuanegrerna i Australien höra till de stammar, hvilka kanske stå lägst bland alla naturfolk och därtill genom det omänskliga och djuriska sätt, på hvilket de i öfver ett halft sekel behandlades af kolonisterna, än djupare blifvit nedstötta i smutsen, ända till 1838 en proklamation af guvernören förpliktade dem att betrakta och behandla infödingarna »såsom mänskliga varelser, hvilka med oss äro delaktiga af samma natur». Man gjorde då försök att höja dem genom att vänja dem vid ett civiliseradt lif. Regeringen anvisade i närheten af Port Jackson ett stort landtområde, där infödingarna skulle slå sig ned och sysselsätta sig med åkerbruk och handtverk. Man använde öfvertalande och uppmuntringar af allehanda slag — men utan resultat. De flesta kunde icke förmås att kvarstanna. Lika illa slog det ut i Paramaka i närheten af Sidney. Efter några år måste försöket äfven där helt uppgifvas. — Men huru har icke här missionsarbetet visat sin betydelse för det materiela kulturområdet! Äfven den missionsfientlige *Globus* (n:r 1 1876) måste aflägga ett erkännande vittnesbörd om Brödraförsamlingens arbete på sina stationer *Ebenezer* och *Ramahyuk*. Man kan icke nog förundra sig öfver den förvandling, som infödingarne här undergått, öfver deras renliga, nätta hus, snygga kläder, friska barn, och den flit, hvarmed de bedrifva sitt åkerbruk — de odla t. ex. arrowrot, för hvilken de t. o. m. erhållit pris på världsutställ-

ningen i Wien —, och allehanda handtverk äro i full gång. En regeringskommission företog i början af 1877 på de nämnda stationerna en grundlig undersökning och kan icke nog berömmande uttala sig öfver det resultat, som här vunnits. Ej långt därefter gaf *regeringen i Victoria* Brödraförsamlingens missionär *Hagenauer* och *Kramer* i uppdrag att göra en rundresa bland infödingarne och enträget uppfordra dem att slå sig ned på missionsstationerna. — Missionsarbetets betydelse för det materiela kulturområdet erhöll alltså äfven här ett offentligt erkännande.

Med afseende på arbetet bland *alifurerna på Celebes* skrifver den bekante naturvetenskapsmannen *Wallace:* »Missionärerna ha mycket att vara stolta öfver i detta land. De ha understödt regeringen i att förvandla dessa vilda stammar till en civiliserad befolkning och det på en underbart kort tid. Fyrtio år förut var landet en vildmark, folket en hop af nakna barbarer, som prydde sina groft hoptimrade hus med människoskallar. Nu är landet en trädgård, värdig sitt älskliga nationalnamn 'Minahassa'.»

Innan vi lämna de kulturlösa hednafolken, torde det vara skäl att i sammanhang med missionsarbetets betydelse för den materiela kulturen äfven påpeka det faktum, att genom missionen flere naturfolk räddats från fullkomlig undergång, från att försvinna från jorden. Såsom en följd af gångna generationers synder, egna synder och ofta äfven de hvites laster, stod denna fara särskildt i Söderhafvet mångenstädes hotande för dörren. Folken voro stadda i utdöende, och då de själfva icke kunde undgå att märka det, icke var det underligt, om de, såsom t. ex. *maorierna,* grepos af dyster förtviflan. Men missionen har ingjutit nya lifskrafter och åtminstone förorsakat ett stannande i denna utveckling till död och undergång och gifvit nytt hopp. Så säger bland andra professor *Gerland* i sin »Ueber

das Aussterben der Naturvölker»: »Såsom hittills missionärerna gjort sig mest förtjänta om naturfolken, så äro ock våra ögon närmast riktade på dem, när vi tänka på framtiden. När vi besinna, att polynesierna hafva dem, man må väl säga det, att tacka för sin räddning, att hottentotterna och så mången amerikansk stam endast genom dem haft tillfälle att lära känna civilisationens goda sidor, så kunna vi icke ifrigt nog önska, att deras arbete välsignelserikt måtte utbreda sig.»

Med afseende på de *hedniska kulturfolken*, är det redan i det föregående erinradt om, att missionen ej kan hafva samma betydelse i fråga om den materiela kulturen som bland naturfolken. Dess uppgift är mera att lägga en ny grundval, att ingjuta en ny ande och därigenom arbeta bort ensidigheter och gifva impuls till ny utveckling.

Betecknande äro i detta afseende den bekante *japanske* fosterlandsvännen *Jamamotos* ord: »Jag tycker om edra järnvägar, telegrafer, ångbåtar och alla edra beundransvärda maskiner. Jag fröjdar mig däröfver, att eder vetenskap vinner insteg vid våra skolor. Jag längtar efter den dag, då edra humana lagar komma att införas i hela vårt land. Men Japan behöfver mer än allt detta. Folkets hjärtan måste blifva förändrade.» Och den förut nämnde professorn vid det kejserliga universitetet i Tokio, *Griffis*, frågar: »Kan en nation tillägna sig den kristna civilisationens frukter utan dess rötter?»

I *Indien* är det, enligt hvad *Sir William Hunter* införd en indiska sektionen af »The Society of Arts» erkände, missionen, som satte upp den första ångmaskinen i Indien och med dess tillhjälp införde den moderna pappersindustrien och det i stor skala. Och då, som bekant, alla de, som genom dopet upptagits i den kristna församlingen i och med detsamma äro utstötta från sin kast och därigenom ha att kämpa

med de allra största svårigheter för att vinna sin timliga utkomst, har missionen, t. ex. baselmissionen på sydvästkusten, måst bereda utväg därtill. Genom inköp af landssträckor har den beredt tillfällen till jordbruk. Tegelslagerier och andra industriella företag ha satts i gång, hvarigenom de från sina landsmän utstötta kristna fått arbete o. s. v. — Indiens patrioter kunna icke sluta sina ögon till för missionens betydelse för Indien i dessa afseenden. Blott ett exempel. I närvaro af omkring 200 brahminer, ämbetsmän, studenter och andra yttrade sig en lärd brahman på följande sätt: »Bibeln! Det finns intet, som kan jämföras med den i alla våra heliga böcker, då det är fråga om godhet och renhet, helighet och kärlek och bevekelsegrunder för ens handlingar. Hvad är det, som gifvit det engelska folket intelligens och energi, skicklighet och makt? Det är bibeln, som gifvit det. Och de föra den nu till oss och säga: det är den, som rest oss upp; tagen den, och resen eder själfva! De tvinga den icke på oss, såsom muhammedanerna gjorde med sin koran, utan de föra den till oss i kärlek och säga: »se på den, läs den, undersök den och se, om den icke är god.» Om en sak är jag öfvertygad: Vi må göra hvad vi vilja, göra motstånd mot den så mycket vi kunna, det är den kristna bibeln, som förr eller senare skall åstadkomma vårt lands pånyttfödelse.»

Dessa ord utgöra liksom en bekräftelse på förre vicekonungen *Lord Lawrence's* ord: »Huru många välgärningar än det engelska folket bevisat Indien, så ha dock missionärerna uträttat mer än alla andra inflytelser tillsammantagna.»

På grund af det nu i korthet sagda tro vi oss ha rätt att säga, att vårt århundrades missionsarbete redan nu visat sig äga en djupt ingripande betydelse äfven för det materiela kulturområdet. *Alltså, missionens betydelse för kulturen från de tre hufvudsynpunkter,*

från hvilka denna bör betraktas, den sedliga, intellektuela och materiela, har obestridligen för sig historiens vittnesbörd på ett så påtagligt sätt, att man nästan tvingas till att tro på någon förvändhet i viljan hos den, som vill förneka detta.

Det är sant, vi betona det än en gång, denna betydelse framträder ännu på de flesta missionsfält på ett begynnande sätt, men vi hafva i själfva verket under närvarande period i Guds rikes och mänsklighetens utveckling icke rätt att vänta mer än att under det stora världsfältets upplöjande och besående med lifvets ord förstlingsfrukter skola framträda. Allt är nu och måste vara styckeverk. Men dessa förstlingsfrukter de peka, såsom nämndt är, profetiskt hän mot en kommande härlig allmän skördetid.

Huru hafva vi då att förstå, att just missionsarbetet i vårt århundrade från så många olika håll angripes och dess betydelse särskildt för kulturen förnekas. Vi bestrida icke, att här och hvar sådant framträder i detta verk, som icke är hvad det borde vara och som därför kan gifva anledning till klander. Men i hvilket verk, som utföres genom människor äfven de bästa, finnes icke sådant, som kan gifva anledning därtill? Äfven om sådant icke förekommer, det skulle ändå icke sakna sådana, som förneka dess värde, ja icke ens sådana, som smäda det. Icke fanns det något klandervärdt hos mästaren, och dock sade de om honom: »Du hafver djäfvulen». Äfven om de icke kunde förneka faktum, förklarade de: »Med Beelsebub, djäflarnes öfverste, drifver han djäflar ut.» Nej detta — det som kan vara klandervärdt i arbetet — det är icke den djupast liggande orsaken. *Brist på förmåga att bedöma* detta verk, *likgiltighet* ja *fiendskap* mot evangelium, *okunnighet* och *tanklöst eftersägande*, däri ha vi att söka hufvudorsaken.

Mycket mer kunde härom vara att säga, men

det sagda må vara nog för vårt syfte. Till sist såsom en slags sammanfattning tvänne korta yttranden af opartiska män.

Det första är af *geografen Meinicke.* Den nedskrefs 1844: »Man skall svårligen kunna förneka den utomordentliga betydelse, som vår tids missionssträfvanden utöfva. Befinna de sig ännu egentligen i sin början, så är dock redan visst, att de skola omgestalta de icke kristna folkens väsen och förhållanden och härmed till stor del äfven tillståndet på den bebodda jorden samt åstadkomma en af de största och kolossalaste revolutioner, hvilka mänsklighetens historia känner.»

Det andra yttrandet är från senare datum. I »Kristendomen i civilisationens tjänst i Kongo» säger författaren, en af våra kongofarare, nu aflidne löjtnant *Håkansson:* »Man må nu se världen ur hvilken synpunkt som hälst eller sträcka sin blick så långt som hälst utöfver de andliga tingen, så kan man likväl ej se förbi ett gigantiskt faktum, hvars proportioner vidga sig öfver allt i ens väg, och ett sådant faktum är det 19:de århundradets missionsverksamhet, enkannerligen de sista tiotalens. Förgäfves skall man söka förlöjliga eller smäda denna rörelse. Den låter sig ej bekomma, utan går städse framåt med oförminskad fart, och därigenom bevisar den tomheten af det påståendet, att den skulle vara utan nytta.»

Ingenting är vissare än detta; ty missionen bär ut evangelium om frid och lif i den korsfäste, uppståndne och återkommande Herren, det evangelium, som lär den gudaktighet, som har löfte med sig både för detta och det tillkommande lifvet. Den bön som, stiger upp ur församlingens innersta, därför att den ständigt födes fram ur den gudomliga kärleken, är missionens bärkraft: *Tillkomme ditt rike, ske din vilja*

såsom i himmelen så ock på jorden, den skall i sin tid varda beseglad.

Herrens namn skall äradt varda bland alla hedningar från solens uppgång allt intill nedergången.

Rättfärdighet skall öfvertäcka jorden såsom vattnet hafvets botten.

Ödemarken skall blomstra såsom en lilja och öknen varda såsom en Herrens lustgård.

MISSIONSSKRIFTER

— utgifna af —

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen.

1. **Bengt Peter Lundahl,** missionär i Ost-Afrika. Några drag ur hans lif af *A. Kolmodin,* med illustrationer, 20 öre.
2. **Om de tigrétalande folkstammarne och missionsarbetet bland dem** af *K. G. Rodén,* med illustrationer, 20 öre.
3. **Några ord om Indien såsom missionsfält** af *A. Kolmodin.* 20 öre.
4. **Lena Rensaa.** Några drag ur hennes lif af *Joel Thulin.* 25 öre.
5. **En blick på utvecklingen af Ev. Fosterlands-Stiftelsens missionsarbete 1893—96** af *A. Kolmodin.* 25 öre.
6. **En dag under Indiens sol** af Zenanamissionären *Evelina Alberg.* 25 öre.
7. **En resa genom borannagallaernas land.** Öfversättning och tillägg af missionär *K. Cederqvist.* 25 öre.
8. **Barnhemmet i Bellesa** af *Emelie Lundahl.* 25 öre.
9. **Evelina Alberg.** En ungdomsbild af Pastor *Plym-Forshell.* 30 öre.
10. **Missionsarbetets betydelse för det kristliga lifvet** af *A. Kolmodin.* 15 öre.
11. **Maria Valentin.** Ett minnesblad af *Oscar Valentin.* 25 öre.
12. **Bilder från Indien** af missionär *F. G. Ekholm.* 30 öre.
13. **Missionens heliga strid,** Ebr. 11: 30, (Föredrag vid Ev. Fosterlandsstiftelsens Årsmöte 1899) af Hofpredikant *Fr. Hammarsten.* 25 öre.
14. **Missionen såsom kulturmakt** af *A. Kolmodin* 30 öre.
15. **Ur det indiska hvardagslifvet** af missionär *E. Stonow.* 25 öre.

»Denna för folket afsedda serie af missionsskrifter, som Stiftelsen börjat utgifva, vilja vi på det varmaste rekommendera för upplifvande af missionsintresset bland vårt folk. Här skildras ett redligt arbete och den tro, som öfvervinner alla hinder.»

Stockholm, Central-Tr. 11. 99.